

Addenda

Completări la „Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc” (1)

de Vasile DOCEA

Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc (2021), lucrare masivă, în cinci volume, coordonată de academicienii Victor Spinei și Dorina N. Rusu, este prima cartografiere de mare anvergură a istoricilor din România. La realizarea ei au contribuit peste 350 de specialiști. Lucrarea inventariază 3541 de istorici. La aceștia se adaugă încă 80, prezentați de coordonatori separat, ulterior apariției celor cinci volume. Deoarece unii istorici importanți, cu activitate și operă remarcabile, au fost lăsați la o parte, Centrul de cercetări bio-bibliografice al Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” din Timișoara și-a asumat sarcina de a formula completări la amintita *Enciclopedie*. În acest număr, prezentăm fișe bio-bibliografice pentru două persoane: istoricul și bibliologul Dan Râpă-Buicliu și istoricul de artă Mihaela Vlăsceanu.

În anul 2021, când apărea pe piață, *Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc*¹ umplea un gol și răspundea unei nevoi științifice stringente. Trecuseră peste cinci decenii de la o primă încercare, cea din 1970, de a schița un repertoriu al istoricilor din România, datorată lui Robert Deutsch², și mai bine de patru decenii de la apariția, în 1978, a *Enciclopediei istoriografiei românești*³. Ambele s-au distins mai degrabă prin omisiunile cauzate de cenzura comunistă decât prin repertoriul propriu-zis al numelor de istorici. O spun cu toată convingerea: până la apariția actualei *Enciclopedii*, în 2021, România nu a avut un astfel de instrument cu vocație integrală și nici măcar ceva cu care să poată fi comparată. Încercările de până acum fie erau produse preponderent propagandistice, precum cele din 1970 și din 1978, fie constau în abordări limitate regional, unele oneste și utile⁴.

Inițiativa au avut-o academicienii Victor Spinei și Dorina N. Rusu. Cei doi, de altfel, au și coordonat întregul efort colectiv de colectare a informațiilor, la care au participat peste 350 de

specialiști din România și din Republica Moldova. Rezultatul îl constituie cinci tomuri masive, care inventariază 3541 de istorici, de aproape patru ori mai mulți decât cei 951 cuprinși în *Enciclopedia* din 1978. Fiecărui istoric repertoriat îi este dedicată o fișă bio-bibliografică, având următoarea structură (pe care o reproducem între ghilimele, deoarece am preluat-o integral din noua *Enciclopedie*):

„I. Date biografice

II. Caracterizarea activității, a contribuției în domeniu

III. Bibliografie selectivă

A. lucrări de autor

B. lucrări în colaborare

C. lucrări editate, coordonate, traduceri

D. studii și articole

IV. Bibliografie referitoare la titularul fișei.”⁵

Se înțelege de la sine că structura de mai sus este una maximală, aplicată istoricilor pentru care au putut fi identificate toate informațiile. *Enciclopedia* cuprinde multe cazuri în care nu toate rubricile au putut să fie completate, urmând, desigur, ca viitoare cercetări să adauge

¹ Victor Spinei, Dorina N. Rusu (coordonatori), *Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc*, vol. 1-5, Suceava, Editura Karl A. Romstorfer a Muzeului Național al Bucovinei, 2021.

² R. Deutsch, *Istoricii și știința istorică din România 1944-1969*, București, 1970.

³ *Enciclopedia istoriografiei românești*, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1978.

⁴ De exemplu, *Enciclopedia Banatului*, vol. 2, *Istoriografia*, 2020.

⁵ Victor Spinei, Dorina N. Rusu (coord.), *op. cit.*, vol. 1, p. XL.

informația lipsă. Ca orice întreprindere de asemenea anvergură, dincolo de valoarea ei indiscutabilă, *Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc* este perfectibilă. Au recunoscut-o chiar coordonatorii, care au simțit deja nevoia să publice două completări, cuprinzând încă 80 de nume de istorici⁶.

Nu doresc să discut aici în amănunt defectele lucrării, oricum mai puține decât calitățile, ci doar să atrag atenția că mai mulți istorici renumiți nu au fost incluși nici în cele cinci volume, nici în cele două „Addenda”. Prin urmare, vom prezenta, în acest număr și în cele viitoare, fișele bio-bibliografice ale unor istorici omiși. Structura prezentării este cea a fișei bio-bibliografice propuse de *Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc*, pe care am reprodus-o mai sus. Să mai menționăm că, spre

deosebire de *Enciclopedia*, unde limita cronologică a publicațiilor și cea a activității profesionale a autorilor repertoriați este anul 2019, și de cele două *Addenda* menționate mai sus, unde limita este anul 2020, noi ne-am fixat ca limită cronologică anul 2025. Cu toate acestea, pentru a nu ieși din parametrii operei de referință, îi vom include în completările noastre doar pe istoricii care au avut o activitate profesională și publicistică relevantă anterioară anului 2020.

Prezentele completări la *Enciclopedia*, precum și cele pe care le vom publica în numerele următoare ale revistei, sunt rezultatul unor activități științifice desfășurate în cadrul *Centrului de cercetări bio-bibliografice*, care face parte din Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara.

RÂPĂ-BUICLIU Dan

I. N. în 20 ianuarie 1946, Târgu-Bujor, jud. Galați. A studiat între anii 1959-1963 la Școala Medie Mixtă din Târgu-Bujor. În 1971 a absolvit Facultatea de Istorie de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, cu specializare în istorie universală. Doctorat în istorie la aceeași universitate, obținut în

anul 1999, sub coordonarea profesorului Ion Toderășcu, cu teza „Carte și tipar în Țările Române – sec. XVII-XVIII”. Din 1971 până în 2010 a fost muzeograf la Muzeul de Istorie din Galați. În paralel, a fost cadru didactic asociat, apoi titular la Catedra de Istorie a Facultății de Litere de la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, unde a predat cursuri de istorie medievală a românilor, istoriografie și muzeografie. S-a ocupat îndeaproape de revista istorică „Danubius” a Muzeului de Istorie din Galați, mai întâi ca secretar de redacție (1981-2006), apoi ca redactor șef (2007-2010). Membru fondator al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” din Iași, membru fondator al Societății Naționale de Bibliofilie, membru al Comisiei Naționale de Istorie a orașelor.

II. Istoric și bibliolog, are ca principală preocupare științifică istoria cărții și a tiparului, domeniu în care aduce contribuții esențiale, concretizate în

⁶ Victor Spinei, Dorina N. Rusu, *Addenda la „Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc”*, în „Memoriile Secției de Științe Istorice și Arheologie”, Seria V. Tomul

XLI, 2022, p. 195-250; idem, *Addenda II la „Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc”*, în „Memoriile Secției de Științe Istorice și Arheologie”, Seria V. Tomul XLII, 2023, p. 381-4018.

numeroase cărți și articole. Contribuțiile sale la repertoriul național, Bibliografia Românească Veche (1508-1830), și la corpusurile naționale de Sigilografie și Heraldică, Documenta Historica și Cantemirologie sunt deosebit de consistente. Se remarcă și printr-o activitate muzeografică asiduă, în special prin organizarea de expoziții de carte veche, heraldică și sigilografie, atât în țară, cât și în străinătate (Ankara, Istanbul, St. Petersburg). A colaborat la prestigioase publicații periodice, precum: *Acta Musei Napocensis*, *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”*, *Biblioteca și cercetarea*, *Crisia*, *Cumidava*, *Danubius*, *Revista muzeelor și monumentelor*, *Le Courier Francophone*, *Transilvania*, *Muzeul național*, *Museum*.

III. A. Biblia – „Cartea Cărților”. *Breviar istoric în date*, Galați, 1998; *Bibliografia Românească Veche. Additamenta. I (1536-1830)*, Galați, 2000; *Cartea Românească Veche. Studia bibliologica*, Galați, 2000; *Ștefan cel Mare și Sfânt (1504-2004). Poliptic istoric*, Galați, 2004; *Pater Noster - Notre Pere - Tatăl nostru*, *Anthologie*, Paris, 2002; *Cantemiriana. Excurs biografic și orizont bibliologic*, București, 2008; *Catalogul colecțiilor de carte veche, manuscrise, publicații și cartografie din Muzeul de Istorie din Galați*, Galați, 2012.

B. Însemnări din „Jurnalul de călătorie în Occident” al boierului moldovean Iancu Prăjescu, în „Danubius”, Tom. XXVII, 2009, p. 235-262 (în colab. cu I. Capsali).

C. Publius Ovidius Naso, *Metamorfoze*. Cartea I. Traducere și prelucrare de Scarlat Barbu Tâmpăanu (1808), București, 1975 (în colaborare); Georges Bengesco, *Poemes*, Ed. Porto Eranco, Galați, 1995.

D. Cartea românească veche cu însemnări, în „Danubius”, Tom. I, 1973, p. 163-170; Note bibliologice cu privire la „der Türkenkalender für <1455>”, (Mainz, 1454), „Danubius”, Tom. XX, 2002, p. 139-149; Noi știri documentare privind relațiile moldo-polone în timpul domniei lui Mihai Racoviță, în „Danubius”, Tom. XXII, 2004, p. 55-64; Note sigilografice (II). Un catalog al sigiliilor sătești și bisericicești din fostele ținuturi și județe Covurlui și Tecuci (1834-1865), în „Danubius”, Tom. XXV, 2007, p. 273-347; Note bibliologice privind Biblie. N.T. Tetraevangheliar, Alep, 1708, în „Danubius”, Tom. XXVI, 2008, p. 227-250; Opera lui Dimitrie Cantemir. Breviar bibliografic adnotat, în „Danubius”, Tom. XXVI, 2008, p. 295-318;

IV. Gh. Buluță, V. Petrescu, Em. Vasilescu, *Bibliologi români. Dicționar*, Târgoviște, 2011, p. 209-210;

VLĂSCLEANU Mihaela

I. N. în 2 aprilie 1970, Timișoara. Licență (1990–1995) la Facultatea de Litere, Teologie și Filosofie, Universitatea de Vest din Timișoara, specializarea Istorie-Engleză. Doctor în istorie, specializarea Istoria artei, teza cu tema: *Sculptura barocă în Banat*, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (2004), coordonator academician Marius Porumb. Abilitare în domeniul Istorie, teza cu tema: *Sincronicitatea europeană a artei baroce din Banat* (2017). Cadru didactic la Facultatea de Litere, Istorie, Teologie și Filosofie, Universitatea de Vest din Timișoara, Departamentul de Istorie, Filosofie și Teologie din 1995, profesor universitar din 2025. Premiul „Eugen Todoran” pentru

Exelență în Științe Umaniste (2019), premiul „George Oprescu *ex aequo*” al Academiei Române acordat pentru volumul *Arta din România. Din preistorie în contemporaneitate*, Ed. Academiei Române & Mega, Cluj-Napoca, 2018 (co-autor). Participantă la numeroase proiecte de cercetare naționale și internaționale, pe teme de istoria artei, istoria culturii, conservarea și valorificarea patrimoniului.

II. Specialistă în istoria artei europene din sec. XVIII-XX, istoria artei românești, conservarea patrimoniului, iconografie și iconologie; 70 de studii publicate în reviste internaționale și naționale, cărți de autor și în colaborare, manuale universitare; expert patrimoniu mobil - bunuri cu semnificație artistică (sculptură barocă în Banat), autorizat de Ministerul Culturii și Identității Naționale (2018).

III. **A.** *Sculptura barocă din Banat*, Timișoara, 2005; *Ion Isac - împlinirea unei vocații*, Cluj-Napoca, 2020.

B. *Catedrala episcopală Sf. Mare Mucenic Gheorghe din Caransebeș*, Timișoara, 2007 (în colab. cu P. Bona și Lucian episcopul Caransebeșului); *Biserica Nașterea Sf. I. Botezătorul din Caransebeș*, Timișoara 2008, (în colab. cu P. Bona și Lucian episcopul Caransebeșului); capitolele: *Arhitectura în Transilvania și Banat în secolul XVIII* (în colab. cu M. Porumb), *Sculptura în Transilvania și Banat în secolul XVIII*, (în colab. cu M. Porumb), *Pictura murală și de icoane din Transilvania și Banat în secolul XVIII* (în colab. cu Iulia Mesea), *Arhitectura secolului XIX în Transilvania și Banat* (în colab. cu M. Porumb), *Sculptura secolului XIX în Transilvania și Banat* (în colab. cu M. Porumb), *Pictura din Transilvania și Banat în secolul XIX* (în colab. cu M. Porumb și I. Mesea), în volumul *Arta din România. Din preistorie în contemporaneitate*,

(coord. R. Theodorescu și M. Porumb), vol. II, Cluj-Napoca, 2018.

D. *Historicist Retables in the Temes Banat*, în „Eikon/Imago”, vol 14, 2025, p. 1-12; *Martyrdom as Visual Propaganda in the Art of Eighteenth Century Banat. Public Space Monuments to St John of Nepomuk*, în Michela Catto / Eleonora Rai (eds.), *From Europe to Overseas. Saints, Martyrs, Heroes, Models and Soft Power in an Early Modern Global Perspective*, Gottingen, 2025, p. 231-255; *Illusion and Allegory in the Baroque Art of the Banat: An Introduction*, în „Eikon /Imago”, vol. 11, 2022, p. 381-391; *Towards a Conceptual Approach of Death in the Eighteenth-century province of Banat - An Overview of Memento mori Art*, în „Brukenthal. Acta Musei” An XVII, nr.12, 2022, p. 913-938, *Imperial Identity seen through Art. The case of Maria Theresa – Considerations*, în „Gender Studies”, Vol. 20, nr. 1, 2021, p. 128-148; *Plague Columns of Timișoara - An Episode of Eighteenth-century Faith, Devotion and Imagery*, în „Brukenthal. Acta Musei” An XV, nr. 10, 2020, p. 81-96; *The Creation of New Visual Content in Altar Sculpture: An Overview of the Neo-Gothic Altars in the Catholic Cathedral of Timișoara*, în „Banatica”, An 34, 2024, p. 667-691; *Concept și identitate în reinterpretarea unui monument de sculptură barocă din Timișoara*, în „Banatica”, An 33, 2023, p.571-588; *Între normă și formă. Evoluția arhitecturii baroce în mediul ortodox din Banat (secolul al XVIII-lea*, în „Annales Universitatis Apulensis”, Series Historica, Vol.15/II, 2011, p. 89-112; *The Iconography of Saints represented in the Baroque Monumental Sculpture of Banat*, în „Transylvanian Review”, vol XXI, Supplement no. 1, 2012, 2012, p. 227-232

IV. F. Cruceru, A. Dinculescu, *Istorici și critici de artă români 1800-1980*, București, 2021, pp. 268-269.

(Continuarea în numărul următor)